

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Catechismvs, Dat is, De Christelijcke leeringhe/ in
maniere van t'samen-sprekinghe tusschen den Meester
ende den Discipel**

Coster, Franciscus

T'Antvverpen, 1607

Vande Christelijcke leeringhe.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39385

CORTE
VVT-LEGGINGHE
DER
CHRISTELIICKE
LEERINGHE.

Meester.

Wat verstaet ghy deur den Catechismus, oft de
Christelijcke leeringhe?

Discipel.

En cozt begriyp vande leeringhe/
die Christus onse Saligh-maker
selue / als hy op der aerden leefde/
ende na-maels deur sijne Apolte-
len ende haere nae-romelinghen
den menschen geleert heeft / ende
ons deur sijn heylighe Kercke veur-stelt om te
gheloouen.

M. Hoe oudt is dese leeringhe?

D. Duyzent ende sel-hondert iaeren oft daer om-
trent : waer upt dat blijkt / hoe heerlijck ende
treffelijck dat dese leeringhe is.

M. Maer en is de maniere niet nieuw, die-men
nu ghebruyckt, inde kinderen ende an-
dere den Catechismus, oft Christelijcke lee-
ringhe te leeren?

D. Gheens-sins. Want de selue heeft-men ouer
twaelf-hondert iaeren ghebruyckt/ soo S. Augu-
stijn

stijn

Sijn selue ghetuygh: Waer uyt men claerlijck be-
mercken can / dat het valsch is / te willen seggen /
dat de Catholijcken dese maniere aen de ketters
ende Heretijcken souden gheleert hebben / maer
ter contrarien / sy selue hebben die van ons Catho-
lijcken gheleert.

M. Is dese leeringhe oock profijtelijck?

D. Sonder twijffel iac: want sy leert ons wat
wy moeten gheloouen / ende hopen / hoe wy Godt
moeten bidden / hem beminnen / ende sijn ghe-
boden onder-hondē / wat de sonde is / wat quadt
sy ons aen- brenghet / hoe wy die moeten schouwē /
hoe wy de heylighe Sacramenten moeten ghe-
bruycken / om van sonden ghesuyuert te worden /
ende de gratie Godts te verrijghen / midsgaders
wat goede wercken wy moeten doen / om saligh
te worden.

M. Is dese oock eenen yegelijcken van noode
te weten?

D. Iae sy / die wilt saligh worden / inmers-
ten minsten de principaelste punten / ghelijck wy
nanaels breeder ende claerder sullen leeren.

M. Hoe noemt ghy de menschen, die dese
leeringhe geloouen, ende naer-volghen?

D. Christenen / oft Catholijcke menschen

M. Zijt ghy een Christen mensche?

D. Iae ick deur de gratie ons Heeren Iesu
Christi.

M. Wat is een Christen mensche?

D. Een discipel Iesu Christi / die ghedoopt zyn-
de / ghelooft ende belijdt alt' ghene dat Godt ghe-
openbaert heeft / ende ons deur de heylighe ker-
ke deur-ghestelt om te gheloouen teghen alle
secten.

M. Wie

M. Wie is een goet Christen mensch?

D. Die de gheboden Godts onder-houdt / en de
sijn leuen reguleert na Christi leeringhe.

M. Wat noemt-dy secte?

D. D'onghelouighe menschen / die hun bun-
ten de heylige Kerche houden / als Joden / Heyde-
nen / ende ketters.

M. Welcke is d'alder-quaedste, ende de alder-
schaedelijckste secte?

D. De secte der ketterijen : want dese als veur-
boden ende dienaers van Antechrist / scheuren en-
de verbaalschen de salige wet Christi / die sy eens
bekent hebben.

M. En zijn die gheen ghelouighe, oft Chri-
stene menschen?

D. Neen sy. Want sy het eenigh op-recht ghe-
looue verlaeten / ende nieuwe bonden aen-nemen.

M. Hoe sal ick my tot hen-lieden draghen?

D. Ghy moet v wachten veur hen / als veur grij-
pende woluen oft venijnighe slanghen / en veur
hen boecken als veur de doodelijcke pestte.

M. Wat betaemt een Christen mensche?

D. Dat hy Iesum Christum draeghe in alle
sijn ghedachten / worden / ende wercken / al-soo
dat hy niet en schijne te leuen in sijn seluen / maer
Christus in hem / soo S. Pauwels seydt.

M. Wat verstaet ghy deur Iesum Christum?

D. Den gheuen die waerachtigh Godt / ende
waerachtigh mensche is.

M. Welck is het teeken van een Christen
mensche?

D. Het op-recht Catholijck ghelooue / ende het
teeken des heylighen Cruyses / ende alle andere
dinghen

dinghen daer-men dit ghelooue mede belijdt ende te kennen gheeft.

M. Hoe maect-men het teecken des heyligen Cruyces?

D. In twee diuersche manieren: Eerst metten duym op't veur-hoofdt / mondt / ende bozst / teghen alle quaede ghedachten / woorden / ende wercken: Ten tweeden / mette gheheele rechte handt / oft met twee oft drij vingheren / die stellende eerst op't veur hoofdt / en segghende: In den naem des Vaders, ende daer naer onder op de bozst / segghende: ende des Soons, daer naer vande sincke schouder tot de rechte / segghende: ende des Heylighs Gheests, Amen. Teeckenen de ons seluen / keeren wy de handt tot ons: ende teeckenen be andere / keeren wy die tot haer.

M. Waer-om wordt het Cruyf-teecken aldus ghemaect?

D. Om ons in't corte te leeren t'ghene dat alle Christene mensche zijn schuldigh wt-druckelijck te gheloouen / het welck breeder ende claerder wordt uyt-gheleght in de xij. hoofd-stucken onses Christen Gheloofs.

M. Waer-om seght ghy, Inden naem, ende niet, In de naemen?

D. Om daer deur te kennen te gheuen datter maer een Godt en is.

M. Waer-om seght-men, In den naem des Vaders, ende des Soons, ende des Heylighs Geests?

D. Om daer deur te beteeckenen / datter nochtans zijn drij diuersche personen / de Vader / de Soone / ende de heylighe Gheest.

M. Waer-

M. Waer-om stellen wy den Vader bouen?

D. Om dat de Vader het beghinsel is der heyligher Driëuldigheydt/ende van niemandt op deser werelddt ghesonden.

M. Waer-om den Sone beneden, by-auontuere om dat hy minder is dan de Vader?

D. Gheens-sins/ maer om twee andere saecken/ te weten: om dat hy uyt den Vader ghebozen wordt/ende om dat hy uyt den hemel gheromen is in d' lichaem der heyligher Maghet Maria.

M. Waer-om den H. Gheest in't midden?

D. Om twee redenen/ te weten 1. om dat hy is de liefde des Vaders/ ende des Soons/ ende 2. om dat deur hem / als deur de liefde / Godt de Sone is uyt den hemel gedaelt in d' lichaem sijns moeders/ niet deur onse verdienste/maer deur sijn goedertieren barmhertigheydt.

M. Hoe wordt Christi lijden hier beteekent?

D. In twee manieren/ ten eersten/ deur het teekken/ Welck is een figure der galgen des Cruyses/ waer aen Christus deur ons heeft de doodt gheleden. Ten anderen/ stellende de handt op den buyck als- men den Sone noemt/ beteekenen wy dat de Sone Gods om onsen't wille is nederghedaelt in den buyck der aerden/ nae den lichaeme in't graf/ nae der sielen in de helle.

M. Waer-om teekent-dy v met de gheheel handt, dat is met vijf vinghers?

D. Om te beteekenen de vijf wonden Christi aen't Cruys ontfanghen.

M. Waer-om met twee vingheren?

D. Om dat Christus / die ghecruyst was / is Godt ende mensche.

[M. Waer-

M. Waer-om met drij vingheren?

D. Om dat de gheheele Heylighe Driëuldigheyt / de Vader / de Sone / ende de Heylighe Geest / heeft deur d'lijden Christi onse saligheyt ghewrocht.

M. Waer-om leydt-dy v handt vander slinker lieden totter rechter lieden?

D. Om ons twee dinghen te leeren / ten eersten / dat Christus uyt den graue verreesen zijnde / is opgheclommen ten hemel / ende sit ter rechter handt Gods sijns Vaders al-maghtighs. Ten tweedē / om dat wy deur d'lijden Christi vander slinker lieden / daer de stinckende bocken staen / zijn ouer-ghelet ter rechter handt / by de onnoosel schaepkens / dat is / dat wy verreeghen hebbende vergiffenisse der sonden / zijn gestelt in de H. Catholycke Kercke / ende verwachten metten rechtveerdighen het eeuwich leuen / Amen.

M. Wanneer moet-men het reecken des heylighen Cruyces maecken?

D. All-men eenighe saecke oft werck begint / oft vol-eyndt heeft / en principelijck / all-men s' moeghens op-staet / ende s' auonds slaepen gact: weder-om all-men gact et en / oft bidden: Ten tweeden / all-men eenighe tentatie gheboelt: Ten derden / all-men eenigh quaedt vreesst.

M. Is dese Cruys-maekinghe profijtelijck?

D. Jae / sy is seer profijtelijck: Want ten eersten / hier deur belijdt-men het gelooue. Ten tweeden / men verreeghet gratie om ter eeren Gods te doen t'gene dat-men begint: Ten derden / worden wy hier deur bevyjdt vande tentatien ende perijckelen die wy vreesen / ende worden beschermt teghen den dupuel / die t' Cruys bouen maeten seer vreesst.